

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא מציעא דף פ"ח ע"א

מאימתי הטבל חייב במעשר?

נכנס לבית	ר' ינאי	ר' יוחנן
נכנס לחצר המשתמרת	חייב מדאורייתא	חייב מדאורייתא
נכנס לחצר שאינה משתמרת	חייב מדרבנן (תד"ה עד) ¹	חייב מדאורייתא
	פטור ³	חייב מדרבנן (תד"ה עד) ²

הנוף נמצא בגינה	התאנה עומדת בגינה	התאנה עומדת בחצר או בבית ⁴
הנוף נמצא בחצר או בבית ⁴	לוקח: חייב בעה"ב ⁶ : פטור ⁹	לוקח: חייב בעה"ב ⁶ : רש"י - חייב ⁷ תוס' - פטור ⁸
	פטור	פטור ⁵

¹תוס' ד"ה עד, ע"פ משנה מעשרות ג:ה, "איזהו חצר שחייבת במעשר... כל שהכלים נשמרים לתוכה."

²תד"ה עד (ע"פ משנה פ"ח דתרומוות המובא בביצה לה).

³כמבואר במשנה במעשרות הנ"ל, דחצר שאינה משתמרת קל טפי מחצר המשתמרת. נמצא, דלר' ינאי דס"ל שחצר המשתמרת אינו חייב אלא מדרבנן, חצר שאינה משתמרת פטורה אף מדרבנן.

⁴לרבי יוחנן, בחצר, ולרבי ינאי, בבית.

⁵כן הוא פשוט לכאורה, שבכה"ג לכו"ע אינו מתחייב במעשרות כיון שלא הגיע הפרי לחצר או לבית משנלקט (ומה שעניי בעה"ב בתאנתו לא סגי לחשבו כמי שנלקט בתוך הבית ולחייבו במעשרות).

⁶ופועל כבעה"ב

⁷כך דייקו הראשונים מלשון רש"י ד"ה עיניו, שפטר בתאנה שבגינה רק מפני ש"הכל הולך אחר העיקר, ועיקרה בחוץ", עתד"ה בעה"ב, וכן משמע מלשון הגמ', שהעמידה דוקא בתאנה העומדת בגינה, הא אי עמדה בבית יחד עם הנוף היה הבעה"ב חייב. והטעם, דפטורו של בעה"ב כשהתאנה עומדת מחוץ הוא משום שנחשב כאילו גדלו הפירות בחוץ, במקום העיקר, והרי לא נכנסו לבית

דרך שער הבית אלא נלקטו במקומן. וא"כ, הכא, שגם התאנה עומדת בבית, א"צ להכניס הפירות לבית כלל (כמש"כ הך סברא בתד"ה עד). (וכוונת המשך דברי רש"י, עמש"כ בהערה 8

⁸לתד"ה בעה"ב הטעם שפטור לבעה"ב הוא משום שכוונתו ללקוט את כל העץ, ולכן ל"ה גמר

מלאכה עד שלוקט את כולו, משא"כ בלוקח שעניו רק במקחו ולא בלקיטת כל העץ, ומה"ט יש לפטור לבעה"ב גם כשהעץ והנוף בפנים (והא דנקט עיקרה בחוץ, אורחא דמילתא נקט - תוס'

שם). ולעני"ד גם רש"י חזר בו, ומתיבת "הלכך..." השני ברש"י (ד"ה עיניו) עד הסוף הוא מהדו"ת, שהרי בזה סותר למש"כ בריש דבריו (כמו שהעירו האחרונים), ועי' INSIGHTS ב"מ יב. (מ. קורנפלד)

⁹הטעם מבואר בגמ', דבעה"ב עיניו בתאנתו ולוקח עיניו במקחו - ועיין הערות 7, 8.

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

מתי פוטרים הלוקח ממעשרות (תד"ה תבואת)?

לוקח לאחר מירוח	לוקח לפני מירוח	
ר"ת: פטור (לקוח) ¹⁰ ריב"ם: חייב ¹¹	ר"ת: חייב ריב"ם: פטור ¹² (לקוח)	לוקח מישראל
פטור ¹³	חייב ¹⁴	לוקח מנכרי (למ"ד אין קנין ¹⁵ לעכו"ם להפקיע מיד מעשרות)

ב"מ דף פח:

נגמרה מלאכתן בשדה ולא הכניסם לבית או לחצר האם חייבים במעשר?

אבע"א	תירוצ הראשון	
פטורים	פטורים	זיתים וענבים ¹⁶
חייבים	פטורים	חיטים ושעורים ¹⁷

¹⁰ אבל אם המוכר קנאו בחזרה, חייב במעשרות - כ"כ ר"ת בתוס'.

¹¹ והטעם, דכבר נתחייב ברשות מוכר ותו לא פקע שם טבל מיני'.

¹² ומ"מ חייב מדרבנן (תד"ה תבואת).

¹³ דגנך ולא דיגון נכרי.

¹⁴ ואף לריב"ם אינו פטור משום לקוח כשקנה מנכרי לפני מרוח, והטעם, דכיון שאין קנין לנכרי

להפקיע מיד מעשר, לא מקריא תבואה של הנכרי, אלא כתבואה של הישראל שקנה ממנו הוא.

¹⁵ דאילו למ"ד יש קנין, גם בלוקח לפני מירוח פטור מפני קנין הנכרי (ומיהו חייב מדרבנן, כ"כ בתוס' הנ"ל).

¹⁶ וה"ה לכל הפירות שאין דרכן לעשות מהן גורן.

¹⁷ דדרכן לעשות מהן גורן. (וה"ה לקישואים ודלועין, לחד תי' בתד"ה לא.)